

ІННОВАЦІЙНИЙ РОЗВИТОК ПІДПРИЄМСТВА ЧЕРЕЗ ІНТЕГРАЦІЮ СТРАТЕГІЧНОГО ТА ІННОВАЦІЙНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ

Формування позитивної динаміки розвитку держави, зростання рівня добробуту її населення найчастіше пов'язують з усвідомленням країною позитивної ролі інновацій та використанням передових досягнень науки та техніки. Систематичні інновації, які в процесі взаємодії економічного середовища та конкуруючих суб'єктів господарювання постали головним фактором економічного розвитку, здійснюючи революційний вплив на економічні показники, стали основою для формування нового складного та багатогранного економічного процесу — інноваційного розвитку.

Обґрунтування концепції інноваційного розвитку у ХХ ст. у роботах Х. Барнета, П.Ф. Друкера, К. Найта, А. Хармана, Б. Санто та ін. в кінці 90-х рр. ХХ ст. підняло роль інновацій, які, потіснивши інвестиції, спричинили домінування інноваційної моделі розвитку в сучасній економіці.

Передбачений й обґрунтований ще у ХХ ст. Й. Шумпетером інноваційний розвиток як чинник економічного зростання є в наш час необхідною та визначальною умовою стійкого розвитку та конкурентоспроможності підприємства. Але, незважаючи на значну кількість наукових праць, учені вказують на недостатню розробленість питань, пов'язаних з інноваційним розвитком та наполягають на необхідності узагальнення, систематизації та поглиблення досліджень [2; 3].

Мета цієї статті полягає в дослідженні особливостей інноваційного розвитку, що складають основу для формування системи принципів, методів і форм управління інноваційною діяльністю підприємства.

Необхідність такого дослідження при переході на інноваційну модель розвитку для економіки України А.П. Гречан визначає такими причинами [1, с. 12]:

— інноваційний шлях розвитку є складовою загальносвітового науково-технічного прогресу. І в цьому розумінні було б неправомірним відривати економічні процеси, які відбуваються в Україні, від світової практики, твердити, що в нашій країні визначено свій, неповторний шлях розвитку науки і техніки, пов'язаний із застосуванням унікальних форм організації та управління інноваціями;

— перехід до систематичних інновацій має супроводжуватися відповідними змінами у сфері управління інноваційною діяльністю. Аби уникнути помилок, слід визначити й застосовувати на практиці су-

часні теоретичні та практичні підходи до використання інновацій в умовах ринкових відносин.

Узагальнення наукових розробок вказує на те, що дефініції поняття «інноваційний розвиток» здебільшого розглядаються у вузькому та широкому розумінні:

— як складова загальносвітового науково-технічного прогресу — макроекономічний підхід: «Інноваційний розвиток — розвиток науки, техніки, досвіду, знань. Це процес, під час якого наукова ідея доводиться до практичного використання» [5, с. 38]. Такий підхід до визначення отожднює поняття інноваційного розвитку з науково-технічним прогресом, надаючи йому рис загальності, усебічності та глобальності протікання. Важливою функцією інноваційного розвитку з цього погляду є практична реалізація вироблених науково-методологічних засад на якісно новому рівні. Важливо відмітити, що такий погляд на поняття вказує на відповідну стихійність процесу, її непідвладність процесам управління та корекції. Інноваційний розвиток в цьому розумінні є процесом екзогенним, а звідси впливає неможливість використання інструментів стратегічного чи інноваційного менеджменту для його планування чи управління;

— як механізм реалізації внутрішнього потенціалу підприємства: «інноваційний розвиток — процес господарювання, що спирається на безупинний пошук і використання нових способів і сфер реалізації потенціалу підприємства у мінливих умовах зовнішнього середовища у рамках обраної місії та прийнятої мотивації діяльності і який пов'язаний з модифікацією існуючих і формуванням нових ринків збуту» [2, с. 273]. Подання інноваційного розвитку як реалізацію накопичених потенційних інноваційних можливостей вказує його залежність від ресурсозабезпеченості, а, отже, до головних задач в цьому випадку можна віднести оптимізацію ресурсів та узгодженість дій з обраною місією та цілями, що є прерогативою стратегічного управління. Інноваційний розвиток постає як сукупність нових методів, засобів та шляхів реалізації інноваційних можливостей підприємства, а, отже, підпорядковується стратегічним механізмам із впровадження нововведень. Основними характеристиками такого розвитку є системність, циклічність, динамічність, але не враховуються питання, пов'язані з розробкою та реалізацією інновацій;

**Інтеграція функцій стратегічного та інноваційного менеджменту
для забезпечення інноваційного розвитку підприємства**

Стратегічний менеджмент	Інноваційний розвиток	
Стратегія	Інноваційний потенціал	Інноваційний процес
1	2	3
Аналіз	Дослідження інноваційних можливостей внутрішнього та зовнішнього середовища підприємства. Виявлення напрямків і варіантів інноваційного розвитку ринкових можливостей, аналіз і кількісна оцінка ризику на різних етапах інноваційного розвитку і всього процесу в цілому [2, с. 29]	Генерація та відбір ідей дослідження можливості її розробки (аналіз життєвого циклу інновації, продукту, ринку, пошук шляхів її практичного використання)
Планування	Розробка інноваційної стратегії підприємства та механізму по її досягненню, виділення пріоритетних напрямків інноваційного розвитку з множини розглянутих стратегій	Дослідницько-конструкторські розробки, створення зразків, перевірка результатів теоретичних досліджень, випробовування зразків.
Реалізація	Ефективний розподіл і використання ресурсів згідно запланованої стратегії	Виведення нового продукту (послуги) на ринок, реалізація інноваційних технологій на підприємстві, проведення виробничих досліджень
Контроль	Побудова механізму інтеграції стратегічного та інноваційного управління для неперервного впровадження нововведень	

— як сукупність дій із впровадження нововведень: «інноваційний тип розвитку — спосіб економічного зростання, оснований на постійних і систематичних нововведеннях, спрямованих на суттєве поліпшення усіх аспектів діяльності господарської системи, періодичному перегрупованні сил, обумовленому логікою» [4, с. 28]. Такий підхід розбиває процес інноваційного розвитку на складові, що відповідають етапам робіт з пошуку, розробки та реалізації нововведень на підприємстві; спираючись такі поняття, як інноваційна діяльність, інноваційний процес, і формуючи таким чином основні інструменти управління визначенні в інноваційному менеджменті. На перше місце виступає НІОКР та його розробки з метою поліпшення діяльності підприємства, але подібне визначення інноваційного розвитку вказує на відсутність системності, тимчасовість досягнутих результатів та їх обмеженість запланованими нововведеннями.

Певною мірою таку невизначеність у розумінні можна пояснити:

— неоднозначністю у формулюванні поняття «економічний розвиток», яке є основоположним для формування поняття «інноваційний розвиток» та найчастіше в своїй трактовці допускає ототожнення з од-

ним із наступних напрямків — прогресом або його формами, еволюцією, економічним зростанням;

— відсутністю серед науковців єдиної думки щодо визначення поняття «інновація»;

— дослідження інноваційного розвитку як екзогенного чи ендогенного фактору впливу.

Розглянуті підходи є важливими і актуальними для розуміння поняття «інноваційний розвиток», але водночас однобічними й неповними як для системної характеристики підприємства, оскільки розвиток підприємства, в першу чергу, виступає через поєднання внутрішнього та зовнішнього розвитку. Внутрішній розвиток в цьому випадку ототожнюється з нарощуванням обсягів інноваційного потенціалу, тоді як зовнішній розвиток можна асоціювати з процесом впровадження розроблених нововведень на ринок.

Отже, визначення поняття інноваційний розвиток потребує функціонального поєднання понять інноваційного процесу та інноваційного потенціалу, а звідси розуміння інноваційного розвитку не тільки як процесу, але і як системи чинників і умов, що необхідні для його здійснення, у цьому випадку мова йде про потенціал інноваційного розвитку.

Процес розвитку підприємства є складним багатограним процесом, теоретичні основи управління яким лежать в площині стратегічного управління. Водночас протікання інноваційних процесів відповідно до специфічної природи нововведень на підприємстві при переході до інноваційної моделі повинно апелювати до вже розробленого інструментарію інноваційного менеджменту у взаємодії зі стратегічним менеджментом, що дає змогу говорити про їх інтеграцію.

Перед стратегічним інноваційним менеджментом ставиться завдання ефективно розподілити наявні ресурси інноваційного потенціалу, визначення потреби в ресурсах для забезпечення нововведення впродовж всього життєвого циклу, виробленням комплексу дій для укріплення життєздатності та потужності підприємства — внутрішня стратегія, та адоптивно реалізовувати освоєнні нововведення відповідно до змін середовища зовнішнього — зовнішня стратегія. Тобто стратегічні методи реалізують інноваційні досягнення підприємства. Координацію інноваційної діяльності на підприємстві за допомогою стратегічного управління та його етапів (аналіз, планування, реалізація, контроль) можна зобразити за допомогою таблиці 1.

Таким чином, інноваційна модель розвитку є не лише перспективною, але й раціонально необхідною в умовах сучасної економіки. Отримання ефективних результатів від здійснення інноваційного розвитку потребує впровадження специфічних засобів управління з сукупності стратегічного або інноваційного менеджменту залежно від того, з якої позиції розглядається інноваційний розвиток на мікрорівні. А тому процес управління інноваційним розвитком доцільно розглядати як синтез стратегічного та інноваційного менеджменту.

Література

1. **Гречан А.П.** Основи визначення інноваційного розвитку економіки / А. П. Гречан // Економіка та держава. — 2006. — № 8. — С. 12—14. 2. **Ілляшенко С.М.** Управління інноваційним розвитком: проблеми, концепції, методи / С. М. Ілляшенко. — Суми : ВТД «Українська книга», 2003. — 278 с. 3. **Павленко І. А.** Інноваційне підприємництво у трансформаційній економіці України : монографія / І. А. Павленко. — К. : КНЕУ, 2007. — 248 с. 4. **Стадник В. В.** Інноваційний менеджмент / В. В. Стадник, М. А. Йохна. — К. : Академвидав, 2006 — 464 с. 5. **Економіка й організація інноваційної діяльності** / І. І. Цигилик, С. О. Кропельницька, О. І. Мозіль, І. Г. Ткачук. — К. : Центр навч. літ., 2004. — 128 с.

Вергал К. Ю. Інноваційний розвиток підприємства через інтеграцію стратегічного та інноваційного менеджменту

Систематичні інновації в процесі взаємодії економічного середовища та конкуруючих суб'єктів господарювання постали головним чинником економічного розвитку, стали основою для формування нового складного та багатогранного економічного процесу — інноваційного розвитку. Мета статті полягає в дослідженні особливостей інноваційного розвитку, що складають основу для формування системи принципів, методів і форм управління інноваційною діяльністю підприємства.

Ключові слова: інноваційний розвиток, макроекономічний підхід, внутрішній потенціал підприємства, економічний розвиток, інноваційний менеджмент.

Вергал К. Ю. Инновационное развитие предприятия через интеграцию стратегического и инновационного менеджмента

Систематические инновации в процессе взаимодействия экономической среды и конкурирующих субъектов ведения хозяйства появились главным фактором экономического развития, стали основой для формирования нового сложного и многогранного экономического процесса — инновационного развития. Цель статьи заключается в исследовании особенностей инновационного развития, которые составляют основу для формирования системы принципов, методов и форм управления инновационной деятельностью предприятия.

Ключевые слова: инновационное развитие, макроэкономический подход, внутренний потенциал предприятия, экономическое развитие, инновационный менеджмент.

Vergal K. Yu. Innovative development of enterprise through integration of strategic and innovative management

Systematic innovations in the process of cooperation of economic environment and competitive subjects of menage appeared the main factor of economic development, became basis for forming of new difficult and many-sided economic process – innovative development. The purpose of the article consists in research of features of innovative development, which make basis for forming of the system of principles, methods and forms of management innovative activity of enterprise.

Key words: innovative development, macroeconomic approach, inner potential of an entity, economic development, innovative management.